

Hej! Eva Cooper heter jag och arbetar som näringslivs- och utvecklingschef i Älvkarleby kommun. Vi ska prata om den nyligen antagna fiskestrategin som säkert många av er har hört om. Det är den första som Älvkarleby kommun har haft. Strategin är ett dokument som samlar den gemensamma viljan i kommunen att både arbeta med livskraftiga bestånd av fisk, likväl som att utveckla yrkesfiske och fisketurism och mycket annat.

Det är en resurs både för nedre Dalälven och kalkskogsområden. Strategin är ett verktyg att samlas kring och det är också en signal av att vi vill inte bara prata om vad vi borde göra, utan faktiskt göra skillnad här och nu. Och här på scenen tillsammans med mig så har jag två stycken av Älvkarleby kommuns ledande politiker. Det är kommunstyrelsens ordförande Katrin Jakobsson från Socialdemokraterna och det är Kristdemokraternas gruppleadare Mattias Nygren.

Ni är ju två av dem som har arbetat väldigt mycket med fiskestrategin. Nu ska det bli väldigt spännande att få höra hur ni ser på den och på vägen framåt. Men låt oss börja från början helt enkelt. Varför? Och varför just nu? Varför är det viktigt helt enkelt att Älvkarleby kommun har antagit och arbetat med en fiskestrategi?

Katrin: Vi börjar i den här änden, att få fram en fiskestrategi i Älvkarleby kommun har ju varit lite av en dröm under lång tid. Och nu har vi den på plats och vill också tacka alla som har bidragit i den. Jag vet hur många som sitter i det här rummet och varit med både på workshops och även varit med i remissrundan på den. Men vad som är viktigt med den är att den är ett samlat forum för oss. En plats där vi från kommunen kan samla alla intressenter och alla aktörer.

För vi vet ju också att det finns olika syn på många aspekter inom fiskefrågan. Det har blivit en möjlighet för oss att kunna samlas och på ett bra sätt leda en process.

Eva: Du säger att det varit en dröm länge. Har det varit lite tvetydligt innan, tänker jag?

Katrin: Ja, men det skulle man kunna säga att det har varit. Nu har jag fått lite såhär i det här samtalet, men känslorna är mycket mer tydligt vad vi har för förutsättningar och vad vi vill. Och någonting som vi gärna ville är att det ska betyda vad egentligen kommunens roll är i det här!

Mattias: Jag skulle vilja tillägga att det är ganska charmigt och trevligt med den här fiskestrategin då vi sitter här i två politiska läger, men är helt överens om att det här är en angelägen fråga. Man behöver inte träta om allt faktiskt. Och just synen på att Älvkarleby kommun är en sportfiske- eller fiskekommun är någonting som är överskuggande över det här.

Då finns det ingen anledning att göra sakpolitiskt tjafs utav det här. Utan tvärtom, hitta så mycket gemensam kraft som möjligt i att ta fram den här strategin och jobba mot ett gemensamt mål.

Eva: Men kommunala strategier i all ära, men vad hoppas ni att det kommer leda till då på kort sikt?

Mattias: Ja, men, leda till eller, eller vidmakthålla? Det är kanske både och skulle jag vilja lägga till dagens diskussion lite grann och det är väl kanske svar på frågan också. Vårt perspektiv på mycket av det här som har diskuterats i dag, det är ju faktiskt ett rent ekonomiskt perspektiv för kommunen. Vi har ju diskuterat med all rätt den långsiktiga vikten

av att få en reproducerande fiskstam i Dalälven och behålla vår genetiskt viktiga havsöring- och laxfauna. Och det är helt riktigt att vi debatterar det. Men ur vårt perspektiv så finns det en till dimension i det här och det är det kortsiktiga. Jag menar, om vi tappar laxen, om vi tappar havsöringen, om vi tappar det här sportfisket i vår kommun, då tappar vi kommunintäkter. Tidigare så kunde man gå längs Dalälvens strand på 90-talet och lyssna. Det pratades italienska, tyska, spanska och engelska och det kom folk från hela Europa för att fiska här. Det drev ju intäkter för kommunen naturligtvis. Vi vill inte förlora dem, men vi har förlorat mycket av de intäkterna, vi vill kunna återta dem.

Och det är en viktig dimension i det här som jag tycker att vi, som vi kanske ser också som en stor förlust, att vi inte har de så nu. Har vi inte fisken här så kommer inte turisterna. Då kommer inga att bo på våra campingplatser, ta in på våra hotell eller köper mat på restauranger och går och handlar i våra affärer.

Katrin: Så är det ju så klart, det är jätteviktigt. Jag kan också bara nämna att det handlar ju också om kultur och vår identitet här på orten.

Eva: Komplimanger som jag får. Ja, det har varit många, inte minst under det senaste halvåret, då det varit många av fiskefrågorna som fått stort fokus i lokal- och regionalmedia. Ni har ju, precis som du är inne på Mattias, verkligen visat en enad front och varit många gånger tillsammans i radio- och tidningar ihop. Bland annat en sådan fråga som dyker upp också kopplat till dagens diskussioner är ju varför går inte kommunen in då och räddar SLU:s fiskodling? Det hänger ihop väldigt väl med det här med intäkterna.

Mattias: Jag fick frågan faktiskt från en radio- eller TV-journalist så att "varför betalar inte kommunen själv då ifall det är så viktigt?" Och mitt svar på det är att vi betalar ju hela tiden. Vi betalar ju varje dag genom att turisterna inte kommer. Förlorade skatteintäkter, förlorade momsintäkter, förlorade hotellnätter och campingnätter. Vi betalar ju priset varje dag för en förstörd älv, om man får säga så. Därför att kraftbolagen har byggt ut den så priset tycker vi att vi betalar varje dag, och vi ska inte behöva betala för fisken därutöver. Det är faktiskt kraftbolagens ansvar, rakt upp och ner. Det är inte din kommun som är ansvarig.

Eva: Samtidigt, strategin bygger ju väldigt mycket på samverkan. Är det både vad kommunen ska arbeta med, men också andra aktörer för samverkan med myndigheter, med företag och föreningar och vad tror du att kommunen bäst kan bidra med att vara en samlande kraft när det gäller det här?

Katrin: Nej men jag tänker att det är såhär som vi har, som jag beskrev initialt här att, att vi kan ju vara en plattform där man kan mötas. När man har liksom olika syn på fiskefrågan generellt så kan vi vara den som är sammanhållande. Vi har ju våra lokala forum som vi kommer att ha enligt fiskestrategin. Det är ju en sån plats här i dag. Sen så är det ju också bara då givetvis att, att svara på remisser från olika myndigheter kan det vara. Men vi har också blivit mycket i fråga själva. Skarvfrågan, där vi har velat ha mer skarvjakt. Och sen trålfisket har vi exempelvis haft, det har varit ju flera stycken sådana här viktiga remisser som vi har svarat på från vårt samarbete.

Eva: Och underlättar det då att man helt enkelt snabbt kan vara överens om tagen, man har ju redan definierat i strategin att det här är våra frågor. Du vet, här är det bara att köra?

Mattias: Ja, det är klart svaret är ja, det är klart det underlättar. Absolut. Så det, vi behöver inte fundera vad vi tycker. Men sen i tillägg till vad ni sa, ska jag också säga utöver att svara

på remisser så har vi ju tagit egna initiativ faktiskt också och skrivit till regeringen och uppmärksammat med lantbruksministern. Jag vet också att vi har lyft frågan och vi har en ny framtid i plenisalen på Riksdagen och få till en interpellationsdebatt om problemen här i dag. Det här "blame gamet" som pågår om vem som är ansvarig och så vidare. Vi har ju tagit egna initiativ också i det här.

Jag ska passa på att nämna Olsbäcken, som är intressant tycker jag. Alla, förutom att det kan vara symbolhandlingsvis, att vi gick där och grävde och lade på grus. Och det känns ju kul ändå. Så finns det en till dimension och det är att vi försöker påverka skogsbolagen att gå med på att skapa ett mer tillförlitligt vattenflöde i Olsbäcken genom att återställa den utdikning som har varit där.

Eva: Jag tänker gå på lite vidare med det här just med samarbete och samverkan med andra aktörer. Är det något samarbete som fungerar extra bra just nu tycker ni? Är det något som ni skulle vilja lyfta fram och hylla lite extra?

Katrin: Nu sitter vi på det här mötet i dag. Jag tänker givetvis på att samarbeta med NeDa (Förtydligande/Nedre Dalälven). Det känner vi att vi har det. Och att vi inte bara har det i vår framgångssaga när det gäller fisketurismen, men även myggbekämpningen. Sen tycker jag att vi har jättebra dialoger med Länsstyrelsen exempelvis.

Mattias: Jag skulle vilja nämna samarbetet med EBHF, ekosystembaserad havsförvaltning, där vi är med både vi och Tierps kommun och aktivt deltar. Det är ett viktigt samarbete där vi också är med och ekonomiskt finansierar verksamheten.

Eva: Är det någon aktör som ni skulle, som ni saknar, som ni skulle vilja ha med ännu mer?

Katrin: Nej, men en aktuell fråga utifrån de samtal som vi har haft här i dag så är det klart att vi hade velat haft en bättre dialog med Havs och Vattenmyndigheten. Det ska vi väl inte sticka under stolen med att det har varit kämpigt i våra förhållanden.

Mattias: Ja, och jag skulle också gärna vilja se >Stora Enso vakna upp i Olsbäcken-frågan på ett tydligare sätt.

Eva: Verkligen. Ni var ju lite mer inne på det här redan om att det är en styrka om att ni är enade kring det här. Är det också en förutsättning för långsiktigheten med den här typen av strategi? Det är ju val om ett år och politiska möjligheter kan förändras. Kommer fiskestrategin kunna överleva eventuella förändringar?

Mattias: Ja, det tror jag. Helt säker på det. Vår fiskestrategi är ju en bred överenskommelse. Det är ingen stiftsfråga, utan det är en samarbetsfråga. Och det är ingenting som vi gör till en valfråga där vi försöker vinna sakpolitiska poänger på.

Katrin: Det här har jag har levt med och det har fungerat jättebra hittills, så jag ser ingen anledning till att det inte skulle fungera efter valet och sen. Eftersom vi har varit så överens också i frågorna, så ser jag inte hur någon annan politisk konstellation skulle ha ett problem med den här strategin.

Eva: Men jag tänker på de frågor som finns med i fiskestrategin. Är det någonting där som ni tycker kan kännas extra akut att dra i gång med? Som ni ännu inte riktigt har petat in?

Mattias: Ja vi har pratat mycket om ämnet med fria vandringsvägar i dag, det är väldigt mycket fokus på fria vandringsvägar och uppströms. Så jag skulle vilja verkligen vilja se ett väl genomtänkt förslag från kraftbolaget hur man skulle kunna skapa vandringsvägar som inte bara tar fisken uppströms, men gör att fisken väljer att gå nedströms fritt och inte går in i turbinerna på väg ut härifrån., eftersom det är ett stort problem.

Och jag skulle vilja också passa på i sammanhanget med det lyfta fram Tranås energi. Det finns exempel på stort kraftbolag som verkligen ser nyttan och värdet av att skapa vandringsvägar och gör också naturligtvis då ett föredömligt jobb, men också vinner kunder på det. Och Tranås energi tycker jag är ett fantastiskt bra exempel där man gör vandringsvägar, där fisken både går uppströms och nedströms till Sommen.

Och då funkar ju inte ”gamla laxtrappor”, men det är helt andra insatser som måste till. Så ett medskick till Vattenfall och Fortum naturligtvis, titta på Tranås energi om ni vill vinna poänger och kunder baserad på att man tar ett väldigt fint miljöansvar. Jag vet inte om jag kom in på det svaret faktiskt, på din fråga måste jag säga.

Eva: Nej, men det var bra i alla fall. Men sen har vi också skarv och säl som ju faktiskt är både akut och viktigt.

Ett ämne som varit ganska frånvarande den här dagen, vilket är lite ovanligt 2025, gäller ju beredskap och robusthet. Och det är ju faktiskt någonting som också berörs i fiskestrategin, att det här arbetet är faktiskt väldigt viktigt för Älvkarleby kommuns beredskap. Där finns det mer att göra också. Hur ser ni på det?

Mattias: Jag skulle kunna passa på då i sådana fall, vi får inte glömma bort det kustnära småskaliga fiske som är en viktig del för vår självförsörjningsförmåga. Och jag tycker att det är tragiskt när vi ser hur extremt stora fångster av strömming och skarpsill inte går till humankonsumtion, utan går till fiskmjölsproduktion som djurfoder och allt möjligt. Om vi kan öka det småskaliga fisket igen då, för det är ju nästan utrotat det småskaliga kustnära fiske, och öka humankonsumtionen utav den fisk som faktiskt tas upp så kommer det att vara en signifikant viktig faktor när det gäller vår civila beredskap och vår självförsörjningsförmåga.

Eva: Många av de stora besluten som vi har pratat om i dag, det handlar ju om den nivå som de tas på. Och ni har pratat lite grann om att det har varit skrivelse till regeringen. Kan ni sammanfatta lite grann vilka signaler är det som ni skickar från Älvkarleby kommun och från Nedre Dalälven till regeringen och andra myndigheter?

Katrin: Och nu tänker du främst i den här frågan gällande utsättning?

Eva: Ja, eller om det finns någonting annat också. Det finns ju fler frågor.

Katrin: Ja, de signaler som vi vill sända ifrån oss och ifrån politiken till staten, det är att vi vill väldigt gärna se att staten på något sätt pekar ut vem är det som är ansvarig? Vi är oerhört trötta nu för att alla har skyllt det på alla. Vi vill se vem är ansvarig och sedan får vi jättegärna ha pengar åt den som är ansvarig, men ansvaret är väl egentligen det centrala, skulle jag säga.

Eva: Vad är det för beslut som skulle göra mest skillnad för oss lokalt också? Tänker ni på något annat beslut? Jag tänker inte att det skulle vara avgörande, men av stor betydelse.

Mattias: Ja, vi vet ju ändå att stora mängder utav den fisk som sätts ut faktiskt återfinns på skarvkolonierna i Snatra och Gävle. Så att försöker komma tillrätta med skarvproblematiken kommer ju få direkt påverkan också på överlevnadsgraden för den fisk som vi faktiskt betalar med mycket pengar och släpper ut.

Det känns ju inte så lite märkligt att vi sätter ut fisk för trettio, fyrtio, femtio kronor styck och sen så ligger de i tusental skarvkolonierna uppätta. Det är inte klokt egentligen.

Eva: Är det en sån fråga som man förstår regeringen?

Mattias: Ja, det hoppas jag att de gör verkligen. Det är också en sak som vi har adresserat uppåt inte minst via länsstyrelsen.

Eva: Det är en otroligt kompetent skara här inne i dag. Har ni något medskick till församlingen? Vad kan man göra för att bidra till en starkare utveckling av allting som har att göra med fiske? Både det ni varit inne på, både när det kommer till besöksnäringen, yrkesfiske, sådana saker. Vad kan vi göra var och en till mans, så att säga?

Katrin: Utifrån vårt kommunala perspektiv så tänker jag att det är jättebra att man kommer på de här forumen som ni kommer att ordna och arbeta med. Det är ett medskick av mig.

Mattias: Och sen ska man inte underskatta värdet av att en enskild individ faktiskt skriver insändare, eller visar att de gör något bra arbete så det kommer i lokalpressen eller en självmant skriven debattartikel eller någonting sånt där. Det skapar faktiskt stort intresse. Vi märker ju att hela den här frågan berör och engagerar, inte minst våra kommuninnevånare. Så det är inte bara vi politiker som behöver skriva den här typen av inlagor, utan gör allmänheten det eller fiskevårdsföreningar eller vad det nu kan vara, så gör det faktiskt stor påverkan.

Eva: Jättebra! Så en inbjudan till kommande möten och skriv debattartiklar. Superbra! Då stort tack för era kloka tankar. Och ja, är det någon som har några frågor så finns det möjlighet att ställa det. Här har vi en snabb där.

Frågeställare 1: Vilka är det som styr här i kommunen?

Mattias: Det är en kombination av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centern, Kommunens väl och Miljöpartiet.

Frågeställare 1: Vad bra. Över lag då så att säga, är alla partier överens om det ni sitter och säger här?

Ja. Det finns inga avvikelser? Nej, det gör inte. Jag törs svara för alla i den frågan så är jag, svarar jag. När vi har tillskrivit regeringen eller när vi har svarat på remisser så har alltid alla partier företrädare skrivit under på samma handling

Frågeställare 1: Jag tänker också på era tjänstemän då som kanske inte svarar på frågor ifrån dessa fiskevårdsområden, och vad det nu kan vara, och vill ha hjälp och så vidare. Har ni någon bra kompetens i kommunen som man kan gå till och föra fram sina idéer och få respons och få stöttning utav kommunen?

Katrin: Ja, det kommer helt handla om vilken typ av fråga det är givetvis. Men vi har oss som har jobbat intensivt med fiskestrategin så att det är ju en toppen-ingång.

Eva: Första ingången kan vara att kontakta mig.

Frågeställare 1: Ja, men jag tänker på det erfarenheten är ju så att säga inte bara inom det här området. Nej, att har man inte tjänstemän, har man inte politiker som är intresserade av frågan så försvinner den upp i det blå, så att säga. Det jag efterlyser, från andra kommuner också, är någon som verkligen tar hand om frågan, som kan frågan, typ som kvinnan här från regionen, (Jenny Lundström) så att man verkligen kan få svar på frågorna.

Det finns en otrolig grogrund ute i så att säga fiskevårdsområdena, där man vill saker och där man inte får nån respons, så det är viktigt!

Eva: där är en hand uppe.

Frågeställare 2: Jag har ingen fråga direkt i slutet på åttiotalet någon gång så var det två grabbar här från Älvkarleby, Pelle Burman och Hasse Hansson, som räknade ut hur mycket pengar ett kilo sportfiskad havsöring eller lax genererar till byn. Och de kom fram till en siffra. Jag har inte den kvar i skallen tyvärr. De här siffrorna går ju naturligtvis att skriva upp med penningvärdet bara, och det är ganska stora summor pengar.

Eva: Vi har ju i fiskestrategin där det står bland annat om hur mycket försäljningen av fiskekortet är. Och också hur mycket mer pengar som kom in kopplat till fisketurismen i slutet av nittioalet jämfört med i dag. Det visar på vad viktigt det här är. Och det att vi har laxen i kommunvapnet och dess betydelse för vår identitet.

Linda: Jag tror att när vi hade polisen med oss och pratade tjuvfiske så hade man inom polisen räknat ut att en lax, en tjuvfiskad lax är värd ungefär sextiotusen kronor. Och det här var 2018 kanske, nånting. Jag vet inte om det är samma summa man har tittat på i den där uträkningen, men det var vad en lax var värd när den är tjuvfiskad då. Så det är mycket pengar.

Frågeställare 2: Ja, de här grabbarna, de tog ju hänsyn till logi, de tog hänsyn till tankning, de tog hänsyn till glassköp, de tog hänsyn till matköp, fiskekort, allt som du kan tänka dig, en gäst som gästar kommunen.

Eva: Ja, men det här är några av de frågor som vi har med fiskestrategin. Det är precis alla de bitarna.

Mattias: När vi pratar om det här så brukar vi dra paralleller till hur Karlshamns kommun har intäkter på Mörrumsån. Där säger Karlshamns kommun själv att fisket omsätter ungefär hundra miljoner kronor för dem, på årsbasis. Det ligger mycket pengar.

Thomas Eriksson/Uplandsstiftelsen: Sportfiskarna har genom åren gjort mycket sådana här uträkningar när det gäller hur mycket fisket drar in i intäkter. Och då pratar man mycket om nationella siffror. Men det är miljarder som vi pratar om, på nationell nivå. Så jag tror att det är en gissning för Älvkarleby-fisket.

Jag tror inte att det bara rör intäkter utan det är också ett varumärke som Katrin nämnde. Ni har ju laxen som symbol i erat kommunvapen. Och jag tror att i dagens samhälle när sociala medier är det viktiga. Då alla människor som bevitnar och har varit med och fångat lax i Älvkarleby, så sprids det över hela Sverige och internationellt. Så att det värdet får man inte undervärdes.

Henrik: Kan fylla in där och säga att fisketurismen i Sverige genererar i storleksordningen tre och en halv miljard per år. Och ni ska veta att i Älvkarleby gjorde Lasse Pålsson en detaljerad utredning som tyvärr inte finns kvar. Har någon den i sin bokhylla – hör av dig!

Eva: Det ska man också säga att fisketurismen, både i Sverige och på Europeanivå, ökar väldigt, väldigt mycket. Så att det går neråt just nu i Älvkarleby är på tvärs mot hur utvecklingen ser ut och den potential som finns. Det är viktiga pengar för välfärden.

Eva Aldén. Jag vet att fiskekontoret hade gjort en uträkning och kom fram till att hade vi sålt lika mycket fiskekort nu som vi gjorde i början på nittiotalet så hade vi haft intäkter på ungefär elva miljoner. Då pratar vi fiskekort bara. Så det här är otroligt.

Mattias: Och det är ganska intressant om man går ut på internet och tittar på kortförsäljningen då kan man se att vi 1993/94 då låg vi runt 7 000 fångade havsöringar per säsong. Idag är det runt 350!!.

Eva: Men jag ska också säga att fiskekortförsäljningen i Marma/Mehedeby ligger ganska konstant. Så det är inte överallt här som det är fiskekortstapp.

Mattias: Men det är en annan typ av fiskekort.

Eva: Absolut.

Frågeställare 3: Jag kan ju haka på det du säger om Mörrum. Alltså det är en bråkdel av dem som besöker Mörrum som fiskar. I jämfört med dem som kommer dit för att titta på laxen och se, faciliteter kring laxen och musiken allt det här. Att se hur de håvar lax i forsen där, restaurangerna, museet där, det är jättemycket folk som besöker.

Förr så hade man ju öppet, så att säga. Man bar ju fisken en gång i tiden från fällan och ner, och det var folk där. Man fick komma in i avelsfisken och se hur fisken förvaras. Kan man göra någonting sånt här runt omkring. Jag vet ju, jag stannar alltid och äter på Laxön och jag ser de som är där och kåkar, de går ovillkorligen fram till trappan och står och tittar när fisken hoppar. Vilken kraft det finns i det här, det är en stor potential.

Eva: Vi skulle kunna prata om det här jättelänge. Men jag tänker för den sista frågan här måste ju Mattias och Catrin få svara på när det gäller potentialen. Men en tanke är väl också att det är ju definitivt en fantastisk affärsidé för någon företagare att utveckla det och att det faktiskt inte är Älvkarleby kommun som ska utveckla det.

Katrin: Jag håller med om det.

Mattias: Jag ska också förtydliga, det är ju mycket debatt om det här i sociala medier och där vill vi vara tydlig då att ibland tycks det råda en övertro om vad vi i kommunstyrelsen faktiskt kan göra. Vi har inte makten att tvinga kraftbolagen att göra en del eller den andra. Vi kan påverka genom att göra det vi gör. Lyfta frågor, föra upp dem på dagordningen, se till att rikspolitiken är inblandad och så. Men inte att kommunstyrelsen kan ålägga Vattenfall och Fortum att bygga nya vandringsvägar och så. Man ska ha rimliga förväntningar på varandra men vi gör absolut det vi kan.

Eva: Jättebra. Stort tack!